

# **Tabasalu Muusika-ja Kunstikooli solfedžo ainekava**

## **AINEKAVA ÜLDPÕHIMÕTTED**

Ainekava koostamisel on lähtutud kahest põhimõttest:

- 1) ainekava edukalt läbinud õpilane saab jätkata õpinguid järgmisel haridustasemel keskastme koolides;
- 2) ainekavas kirjeldatud teadmised ja oskused sobivad ettevalmistuseks nii klassika- kui rütmimuusika suunal jätkajatele

Ainekava sisaldab omandatavate teadmiste ja oskuste kirjeldust ning tasemetöö nõudeid. Aine maht on 2 tundi nädalas.

## **NOOREM ASTE I (I-II klass)**

### Õppe-eesmärgid:

Õppe põhieesmärgiks on muusikataju arendamine, mis hõlmab: astmetaju arendamist laumise kaudu; hääle ja lauluoskuse arendamist; muusikalise kuulmise ja tonaalsuse tunnetuse arendamist; muusikateooria algtõdede omandamist (noodikirja algteadmised, ilma võtmemärkideta ja väheste võtmemärkidega helistikud, taktimõõdud jms); lihtsa muusikalise teksti üleskirjutamist.

### Õppesisu:

#### **TEOORIA**

Noodikirja algteadmised: noodijoonestik ja abijooned, nootide asukohad noodijoonestikul ja abijoontel, noodivarte õigekiri; viiuli- ja bassivõti, nootide tähtnimed. Meetrum, rütm, tempo, muusikaline vorm: takt ja taktijoon, rõhulised ja rõhutud taktiosad, taktidesse jaotamine, lõpujoon, eeltakt, kordusmärgid; taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4 (= C), taktiviipamise skeemid; noodivältused ja pausid (vältused täisnoodist ja täispausist kuni kuueteistkümnendik-noodini ja -pausini), punkt noodi järel, pidekaar; peamised rütmifiguurid;

tempotähised (adagio, largo, andante, moderato, allegro, presto)  
dünaamikatähised (p, mp, mf, f, crescendo, diminuendo); fermaat; muusikalise vormi taju arendamine laulmise ja muusikakuulamise kaudu (näiteks küsimusvastus, salm-refraän). Duur ja moll ehk mažoor ja minoor: heliredel ja selle ehitus, täistoon ja pooltoon, püsivad ja ebapüsivad astmed, juhtheli; duur- ja mollkolmkõla (mažoor- ja minoorkolmkõla), kolmkõlade tähistused väljaspool helistikku: „M“ - duurkolmkõla ja „m“ - mollkolmkõla; kuni kahe võtmemärgiga helistikud, paralleelhelistikud, molli loomulik ja harmooniline kuju; transponeerimine suuliselt ja kirjalikult (aste üles ja alla), kordamise, varieerimise ja sekvents mõisted. Intervallid: priim, sekund, terts, kvart, kvint, oktav.

## **LAULMINE**

Lauldakse igas tunnis. Laulmise juures pööratakse tähelepanu õigele hingamisele ja fraseerimisele ning dünaamikale.

helistike laulmine; intervallide ja kolmkõlade laulmine helistikus; kaanonite laulmine; astmenumbritega laulmine; noodist laulmine (sh lastelaulud); lühikesed suulised diktaadid.

**RÜTMIMÄNGUD:** meetrumitaju arendamine erinevate rütmimängude ja harjutuste abil.

## **MUUSIKA NOTEERIMINE**

Diktaadid: kuni 4-taktiline diktaat (mängituna eri pillidega) lünkdiktaat; mäludiktaat; meetrumivaba astmediktaat; diktaat astmenumbritega; rütmidiktaat.

## **NOOREM ASTE II (III-IV klass)**

### Õppe-eesmärgid:

Õppe põhieesmärgiks on muusikataju arendamine, mis hõlmab: astmetaju arendamist laulmise ja muusikalise kuulmise kaudu; hääle ja lauluoskuse arendamist; muusikalise kuulmise arendamist; muusikateooria algtõdede täiendavat omandamist (sh lihtintervallid ja algteadmised akordidest lisaks duur- ja mollkolmkõlale); muusika noteerimise oskust; meloodiale saatebassi leidmist (edasijõudnutel ka akordide leidmist).

## Õppesisu:

### **TEOORIA**

Rütm ja taktimõõt: taktimõõt 3/8 (edasijõudnutel ka 6/8); täiendavad rütmigrupid kuueteistkümnendiknootide- ja pausidega; [edasijõudnutel soovituslikult: triool ja süngoop]; ühe- ja kahepartiiga (ühe- ja kaherealised) rütmiharjutused.

Helistikud ja akordid, tähtharmonia: kolme-ja nelja märgiga helistikud (duur ning loomulik ja harmooniline moll); põhikolmkõlad astmetähistustega I, IV ja V. Tutvustavalt funktsioonide nimetused; I kolmkõla pöörded tähistusega I6 ja I64ehitamine; dominantseptakord astmetähistusega (V7) ja koos lahendusega duuris ja harmoonilises mollis; tähtharmonia akordimärkide tutvustamine õpitud akordide ja helistike piires (duur- ja mollkolmkõla, V7); tutvustavalt kõrvalastmete kolmkõlad; lihtsatele lauludele põhikolmkõladel põhineva saate leidmine (bassi või akordi lisamine). Intervallid: kõik lihtintervallid; intervallide suurus toonides, harmooniliste ja meloodiliste intervallide äratundmine kuulmise põhjal, nende laulmine ja määramine helistikus.

### **LAULMINE**

Laulmise juures pööratakse tähelepanu õigele hingamisele ja fraseerimisele ning dünaamikale. I kolmkõla pöörete ja põhikolmkõlade laulmine duuris ning harmoonilises mollis; helistike laulmine; intervallide ja akordide laulmine õpitud helistikes; kaanonite laulmine; astmenumbritega laulmine; noodist laulmine (sh kahehäälsed harjutused ja lastelaulud).

### **MUUSIKA NOTEERIMINE**

Diktaadid: lühike kirjalik diktaat, mängitud erinevate pillidega; lünkdiktaat; mäludiktaat ; meetrumivaba astmediktaat; diktaat astmenumbritega; rütmidiktaat (kirjutatakse üles meloodia rütm).

### **LOOMING JA IMPROVISATSIOON**

Omaloodud meloodia- või rütmiharjutused; omaloodud rütmiostinatod ja põhikolmkõlade saated antud, õpetaja abiga tehtavad kerged seaded. Võimalusel kasutatakse tunnis aeg-ajalt põhipille intervallide ja laadide (duur ning loomulik ja harmooniline moll) määramiseks, lihtsama meloodia järelemängimiseks jms.

## **TASEMETÖÖ NÕUDED:**

Tasemetöös kasutatavad laadid on loomulik duur ja harmooniline moll, kasutatavad taktimõõdud 2/4 ja 3/4 (v.a koputades esitatava rütmiharjutuse puhul, kus võib esineda ka 3/8).

Kirjalik osa:

### **MUUSIKA NOTEERIMINE**

- 1) Astmediktaat 8 nooti. Esitatakse meetrumivabalt, mängitakse 2-3 korda. Õpilane kirjutab noodid üles vahetult mängimise ajal.
- 2) Diktaat 4 takti, ilma eeltaktita. Mängitakse kuni 7 korda. Kirjutamise aeg kuni 15 minutit.
- 3) Rütmidiktaat 4 takti. Meloodia rütmi üleskirjutamine. Mängitakse kuni 6 korda. Kirjutamise aeg kuni 10 minutit

### **KUULAMINE**

4) Intervallide ja akordide kuulamine. Mängitakse 8 intervalli ja akordi, kõiki kolm korda järjest (esimene kord harmooniliselt, teine kord meloodiliselt, kolmas kord harmooniliselt).

Valikus on duur- ja mollkolmkõlad ning dominantseptakord (ilma lahenduseta). Tähistused: „M“ - duurkolmkõla, väike „m“ – mollkolmkõla, „V7“ - dominantseptakord. TEOORIA:

5) intervallide määramine etteantud meloodia põhjal.

Suuline osa

Kogu suuline pilet on ühes helistikus, v.a varemõpitud harjutus.

### **LAULMINE**

6) heliredeli laulmine;

7) samas helistikus kolmkõla pöörete või põhikolmkõlade ja dominantseptakordi laulmine koos lahendusega;

8) võõra harjutuse laulmine;

9) varemõpitud harjutuse laulmine.

## RÜTMI KOPUTAMINE

10) rütmiharjutuse koputamine (kuni 8 takti, fikseeritud löökpillipartiina, kasutatakse taktimõõte 2/4, 3/4 ja 3/8)

## VANEM ASTE (V-VII klass)

### Õppe- eesmärgid:

Õppe põhieesmärgiks on muusikataju arendamine, mis hõlmab: astmetaju arendamist laumise harmoonilise kuulmise kaudu; hääle ja lauluoskuse arendamist; muusikateooria omandamist; muusika noteerimisoskuse arendamist.

### Õppesisu

#### TEOORIA

Rütm ja taktimõõdud: 6/8 taktimõõdt, tutvustavalt ka taktimõõdud 2/2, 3/2 ja 6/4, muusikanäidete põhjal tutvustatakse samuti segataktimõõtu ja vahelduvtaktimõõtu; triool, süngoop (sh süngoobid kaheksandikega ja kuueteistkümnendikega), pidekaarega tähistatavad rütmid.

Helistikud ja laadid: meloodiline moll; kuni viie märgiga helistikud, tutvustavalt helistikud kuni seitsme märgini; kvindiring; tutvustavalt pentatoonika ja diatoonilised laadid; tutvustavalt diatoonilised ja kromaatilised läbiminevad helid ja abihelid. Intervallid: kõikide lihtintervallide kordamine, intervallide ehitamine helistikuväliselt üles ja alla .

Akordid: akordide tähistused nii rooma numbrite (astmetähistega) kui tähtharmonia akordimärkidega; põhikolmkõlade pöörded, pöörete tähistamine tähtharmonia akordimärkidega ; kõrvalastmete kolmkõlad; diatoonilised septakordid, nende tähistamine tähtharmonia akordimärkidega; tutvustavalt: dominantseptakordi pöörded nii duuris kui ka harmoonilises mollis koos lahendustega: I pööre V65 lahendusega I; II pööre V43 lahendusega I, III pööre V2 lahendusega I6

Kuulmise järgi tuttavale meloodiale akordisaate või saatebassi leidmine, võimalusel kasutada tunnis teooria praktiseerimiseks aeg-ajalt põhipille.

#### LAULMINE

Intervallide laulmine nii helistikus kui antud noodist üles ja alla; heliredelite laulmine (loomulik duur, loomulik, harmooniline ja meloodiline moll); akordide laulmine (põhikolmkõlad pööretega, V7 pööretega); harmooniliste järgnevuste laulmine; harjutuste laulmine, kaanonid, noodist laulmine, mitmehäälsus.

## **MUUSIKA NOTEERIMINE**

Diktaadid erinevate pillidega:

lünkdiktaat,

mäludiktaat;

saatega meloodia kuulamine,

Järgnevus:

neljahäälsed harmoonilised järgnevused (4-8 takti) tähistatuna nii rooma numbrite kui akordimärkidega; bassi märkimiseks kasutada araabia numbreid või noteerida see bassivõtmes; õppematerjaliks kasutatakse tuntud muusikateoseid, k.a rütmimuusika lugusid.

## **VANEMA ASTME EKSAMINÕUDED**

Üldiselt eksamist: Diktaadid ja suulised ülesanded on kuni nelja märgiga helistikes, akordide ehitamine kuni viie märgiga helistikes. Kasutatavad laadid on loomulik duur ja harmooniline moll, suulises osas ka meloodiline moll. Kasutatavad taktimõõdud on 3/4, 4/4 ja 6/8 (välja arvatud ühehäälse rütmiharjutuse koputamine, punkt 10).

Kirjalik osa

## **MUUSIKA NOTEERIMINE**

Diktaadid. Diktaadid 1 ja 2 mängitakse erinevate pillidega. Üks nendest võib olla klaveriga, mida mängib õpetaja ise. Teine diktaatidest on saatega meloodia.

1) Diktaat 4 takti, taktimõõdus 6/8. Kirjutamise aeg maksimaalselt 15 minutit. Mängitakse kuni 7 korda.

2) Diktaat 4 takti, taktimõõdus 3/4 või 4/4. Kirjutamise aeg maksimaalselt 15 minutit. Mängitakse kuni 7 korda.

3) Järgnevus. Järgnevus mängitakse erinevate pillidega, bass mängitakse harmoonia häälest erineva instrumendiga. Tähistada nii rooma numbritega kui tähtharmonia sümbolitega. Bass võib olla tähistatud araabia numbritega või noteerida bassivõtmes.

4) Järgnevus kitsas seades kuni 5 takti. Akordide valik: põhikolmkõlad pööretega, dominantseptakord põhikujus, vähendatud septakord mollis, II septakord duuris.

### **INTERVALLIDE JA AKORDIDE KUULAMINE**

5) Viie põhiseptakordi kuulamine. Mängitakse harmooniliselt 6 akordi, igat kolm korda.

6) Akordide määramine ja ehitamine

7) Määrata ja ehitada 4 akordi: kaks akordi tähtharmonia märgistuse põhjal ja kahele akordile leida tähtharmonia märgistus.

#### Suuline osa:

8) Heliredeli laulmine (loomulik duur, harmooniline või meloodiline moll), lisaks valik akordidest: põhikolmkõlad pööretega ja V7 pööretega

9) Intervallide laulmine – laulda kaks lihtintervalli antud noodist üles ja alla

10) Ühehehäälse rütmiharjutuse koputamine (kuni 8 takti). Kasutatavad taktimõõdud 3/4, 4/4, 3/8, 5/8, 6/8, 2/2. 10)

11) Tundmatu harjutuse laulmine